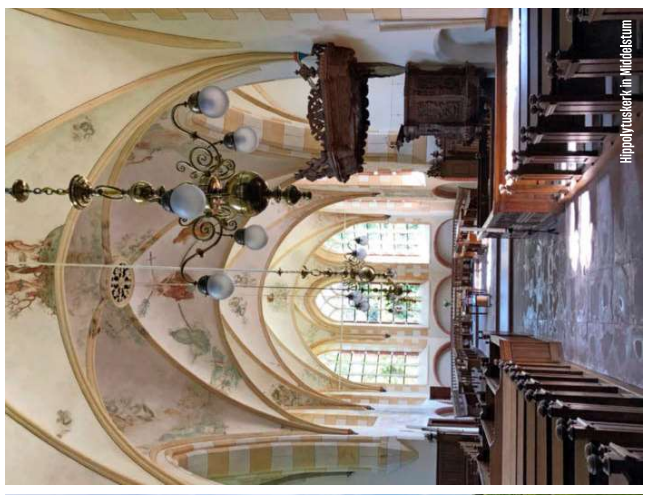

Route Winsum WIERDEN IN WADDENLAND

HEUVELTJE OP, HEUVELTJE AF. GRONINGEN IS NIET ZO PLAT ALS DE MEESTE MENSEN DENKEN. DAT CONCLUDEER JE ALS JE IN TWEE DAGEN ZO'N TWINTIG WIERDEN AANDOET. EN DE DORPEN? HET ENE IS NOG MOOIER EN RUSTIGER DAN HET ANDERE.

TEKST EN BEELD **RUUD SLAGMOLEN**

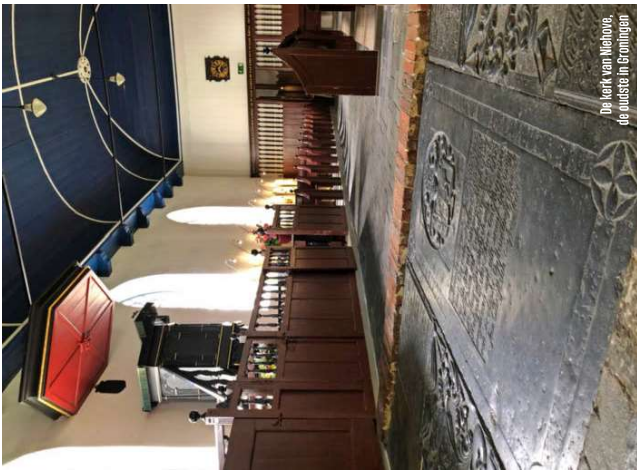
Hippolituskerk in Middelstum

Luchtwaachtoren 701 bij Warhuizen

Heerlijke alpenweidings door de Waddelandse Buitenschap

De kerk van Niehove, de oudste in Groningen

Het huize van Thais Jaapje

De kerk van Niehove, gebouwd in de 13de eeuw

Krijn in mijn arm. Is dit echt? Ik fiets door een bijna on-Nederlands leeg landschap. Voor mij gaapt het grote niets. Waar je in de Randstad soms over de hoofden kunt lopen, kun je hier in de polder, met wind tegen, de hele wereld verwensen en niemand die je hoort. Tot je weer even op de pedalen moet staan en langzaam een volgend dorp op een heuvel binnenrijdt. Ook daar blijkt het drukke leven ver weg. Misschien is dat wel wat me zo boeit aan dit Waddenland: het is niet zomaar stil, er hangt een soort rust in de lucht. Zelfs in het enige café dat er is – als dat er is in een wierdendorp. In Ezinge stuit ik op De Brug, zo'n heerlijk, oud bruin café met een mooie tuin. Aan het einde van de straat staan de romaanse zaalkerk en de vrijstaande toren, die in de dertiende eeuw op een wiertde werden gebouwd.

IEDER DORP ZIJN KERK

Aan de andere kant, net buiten het dorp, is het zicht op het tweetal het mooist. Zeker vroeg in de ochtend, als de zon nog maar net over de horizon rolt en het zachte licht de stokoude kerk en toren op de heuvel in vuur en vlam zet. En zelfs als het zonlicht al wat feller is, heeft de wierde de allure van een fata morgana. Maar de luchtspiegeling blijkt echt, evenals die bijna twintig wierdendorpen die ik in twee dagen tijd als een parelsnoer aan elkaar rijg. Wat in Friesland terpen zijn, heet in Groningen wierden. Het zijn heuveltjes die vele eeuwen geleden door mensen zijn gemaakt om hun huizen te beschermen tegen hoog water. Zee dijken waren er immers nog niet. Op de wierde werden dorpen gebouwd met in het hart een kerkje. En als die kerkjes konden praten... Die van Ezinge zou dan verklappen dat aan de zuidzijde ooit de ingang was voor de mannelijke kerkgangers. Ook de priesters gingen aan die kant naar binnen, maar wel door hun eigen ingang. Voor de vrouwen was er een ingang aan de andere kant. Later eeuwen heeft de kerk velen zien komen en gaan. Bij afgravingen van een deel van de wierde zijn sieraden, skeletten, huisraad, voedselresten en bronzen beeldjes van goden uit de Romeinse tijd gevonden. Wat dat betreft zijn de heuvels fascinerende tijdscapsules, waarin bewoners van alle tijden hun sporen achterlieten.

SMALSTE AUTOSTRAAT VAN NEDERLAND

Terwijl links en rechts grutto's en Kievitvren kwetteren, fiets ik verder naar het fraaie Niehove. Al trappend

denk ik terug aan Garnwerd, het eerste plaatsje na mijn start in Winsum, dat in 2020 verkozen werd tot allermooiste dorp van Nederland. Het kleine Garnwerd mag er ook zijn. Het heeft de Burgemeester Brouwerstraat, het smalste straatje van ons land dat voor auto's toegankelijk is. De overburen kunnen elkaar bijna de hand reiken. In Garnwerd kwam ik Sicco Adema tegen. Hij wees naar het kanaal Reindiep aan het einde van de straat. "Dat was eenmaal geleiden nog een uitloper van de Lauwerszee. Tijdens een hevige storm liep een boot met Ierse monniken hier aan de grond. Ze verdronken allemaal, op één na."

GEREDE MONNIK

Adema tikte op m'n arm en bijna fluisterend vertelde hij verder: "Eenmaal gereed bleek de overlevende monnik nog maar een paar draden om z'n naakte lijf te hebben. Maar hij had wel een fles whisky in z'n hand. De lokale vrouwen kwamen direct aangesnel met naald en draad om zijn lompen aan elkaar te naaien. De monnik keek verbaasd en zei: 'Is this yarn worth?' Een dorpling meende het te verstaan en vertaalde: 'Hai fraags of 't gaaren nog wel waard is.' Yarn worth werd zo Garnwerd. De dankbare monnik schonk zijn redders

WIERDEN ZIJN FASCINERENDE TIJDSCAPSULES, VOL SPOREN UIT HET VERLEDEN

de fles whisky. Sindsdien schenken ze hier bij de koffie een glaasje whisky of vieux." Het is maar goed dat het café in Garnwerd vanmorgen gesloten was.

Nu rijd ik Niehove binnen, dat al eens eerder verkozen is tot mooiste dorp van Nederland. Ook hier is bijna geen dorpling te bekennen. In Warfhuizen hetzelfde verhaal, terwijl dit toch bekendstaat als drukbezocht bedevaartsoord.

BIECHTEN BIJ DE KLUIZENAAR

Ruim twintig jaar geleden werd de oude kerk met kapel omgebouwd tot kluisenarij, met een uitbundig barokinterieur. Sindsdien woont er een officiële rooms-katholieke kluisenaar, bij wie je ook kunt biechten – wel even op de bel drukken. Toen later een Spaans processebeeld van de Moeder van de Smarten werd

ROUTE WINSUM

Start: Arriva-station
Winsum

Afstand: 42 en 45 km

Autonavigatie:

N53 19.790 E6 31187

Afkortingen

LA = Linksaf
RA = Rechtsaf
RD = Rechtdoor
Y = Wegwijzer
PS = Paddenstoel
KP = Knooppunt
ri. = Richting

ROUTE WINSUM 1 – DONKERROZE

1. Start met de ingang van het Arriva-station van **Winsum** in de rug. LA en 2e afslag RA (Borgweg). Wordt na kruising (Schillingehamerweg). Op kruising RD, weg oversteken, later ri. KP48 – 65 ri. 47 maar bij Yg709/ri RD ri. Ezinge.
2. Wordt na brug (Torensnaweg), (Mentaweg). Later ri. KP66 – 67. Op kruising RD, weg oversteken en smal pad op (Blindeweg). Einde pad weg oversteken en RA, betonnen fietspad op.
3. In **Oldehove** op splitsing links aanhouden, ri. centrum (Schipvaart). Op T-kruising RA (Julianastraat), langs molen en 1e afslag LA ri. KP83 (T. P. Oosterhofstraat).
4. Op T-kruising, als KP83 LA gaat, RA asfaltweg op. Einde weg LA (Miehoofsterweg). Op splitsing rechts aanhouden. Bij KP82 – 81 ri. 79. Na klimkerfietspad met drangnekken, op aansluiting met asfaltweg LA. Op T-kruising, bij V4533/ri RA (Gaalikemaweg), ri. Oldehove, wordt later (Aalsumerweg). Bij KP84 – 85 ri. 67, maar in **Saaksuni**, als KP67 RA gaat, gaat route RD.
5. Op T-kruising LA ri. KP41 – 40 ri. 25, maar in **Warfhuizen**, voor de brug RD en brug over. Later langs 'Luchtwachttoren 701'. Op rotonde RD. Einde weg, op T-kruising RA (Mernaweg). Later ri. KP28 – 27 – 26 – 25 – 49 – 71 – 69 en RD (Hoofdstraat). 2e afslag LA (Stationsweg), terug naar Start.

ROUTE WINSUM 2 – BLAUW

1. Start met de ingang van het Arriva-station van **Winsum** in de rug. LA en 1e afslag RA (Stationsweg). Op T-kruising RA (Hoofdstraat Winsum). Later ri. KP69, ri. 71 maar na brug RD (Hoofdstraat Obergum). Op kruising voor brug RA. Spoorwegovergang oversteken en 1e afslag LA, asfaltweg. Later met bocht naar rechts rood asfalt fietspad volgen.
2. Op drietsprong rechts aanhouden en op rotonde RD en **Winsum** uit. Bij KP12 – 86 – 30 – 44 – 43 – 57 – 55 – 56 – 78. KP-route verlaten, RD en brug over (Usquenderweg).
3. 1e Afslag RA (Knolweg). Bij KP51 – 52 – 18 – 17 – 37 – 15 – 14 – 95 – 69. KP-route verlaten en LA (Hoofdstraat Winsum).
4. Op T-kruising LA en direct LA (kerkstraat). Einde straat RA (kerkstraat) en met een bocht naar rechts terug naar Start.

FietsActief route-archief

Je vindt het volledige routeverhaal plus de beschrijving terug op fietsactief.nl/route-winsum

Speciaal voor abonnees